

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. VIII. Facultas quoad reservata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

ad repetitionem omnium Confessionum; si verò alleget se id ignorasse (super quo, nec à Parocho instructus, neve in Concione, vel ab alio fuit edoctus) licet propter bonam fidem fuerit integrè formaliter confessus, est ei significandum, ad implendum præceptum de exponendis peccatis in Confessione distinctè teneri, quantum sibi est moraliter possibile, post diligentiam adhibitam, supple-
re defectum, verisimilem numerum explicando: V. G. à tribus annis confiteor: semel in anno confessus sum; peccata, quæ, ut plurimum, exposui, fuerunt molliciei, à quibus nulla hebdomada fui immunis, sed modo ter, modo quater peccavi; blasphemavi in Deum, & Sanctos, ad minus semel in die; omnes-
cujuscumque generis mihi occurrentes mulieres concupivi, &c. ex quibus Confessarius poterit ad cætera, & verisimilem numerum discurrere.

15. Queritur, an, qui mentitur in Confessione, peccet?

Resp. Affirmativè, & quidem mortaliter, si in ea ex proposito mentiatur circa materiam gravem, & per se necessariam Confessionis: ut, si scienter, neget peccatum mortale commissum, vel circumstantiam gravem, quam hic, & nunc tenetur confiteri; nam est mendacium perniciosum, & circa rem per se spectantem ad substantiam Sacramenti, propter quod efficitur Sacramentum irritum, & falsa redditur absolutio; venialiter verò, si mendacium sit circa peccatum veniale, quod sit solum materia partialis Confessionis; nam, si totalis foret, ut, si quis sibi imponeret veniale, quod non commisisset, & nullum a-

liud in Confessione aperiret, esset mortale mentiri, quia falsa ex integro redderetur forma absolutionis, per defectum materiæ debitæ. De la Cruz, Layman, & Gobat. In quo mendacio est duplex malitia, una sacrilegii contra reverentiam Sacramenti, & alia contra veracitatem: gravis, vel levis juxta qualitatem illius.

18. Tandem, instruantur pœnitentes, ut peccata dicta sub numero incerto, & confuso, vel sub ista clausula: *duodecies circiter, plus, vel minus*: dum postea certò, & distinctè cognoscuntur esse commissa, sic in alia Confessione explicent: nam id tutius esse, & juxta Triden. *supr. cit.* dubium non est.

CAPUT VIII.

Prop. XII. ab Alex. VII. &c.

Facultas quoad reservata.

1. PROP. 12. Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obiecta ad id Episcoporum facultate.

Occasione propositionis speciales, & communiores casus, qui solent super hujusmodi absolutione occurrere, in examen vocabimus: itaque.

1. Queritur, an solis Mendicantibus sit prohibitum absolvere à reservatis Episcopis, ad id ab eis facultate non obiecta, an etiam cæteris Sacerdotibus secularibus?

Resp. Omnibus sine Episcoporum licentia ex Trid. *sess. 14. cap. 7. de reservatione*: extra quem articulum (mortis) Sacerdotes (inferiores) cum nihil possint

sint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad Superiores, & legitimos Judices pro beneficio absolutionis accedant; ubi dispositio est generalis; ibidem legitur in decretis S.C. Episc. & Regul. editis sub Clemente VIII. super casuum reservatione, die 9. Maii 1601. & 26. Novemb. 1602. Regularibus, etiam interdicatur in constit. Superna Clementis X.

2. Quæritur, qua pœna ligentur, si ab eis absolvantur?

Resp. In primo decreto sub Clemente prohibetur sub pœna excommunicationis, privationis officiorum, dignitatum, aut beneficiorum (inhabilitas audiendi Confessiones in eo apposita in secundo tollitur) & ad quacumque officia, Prælaturas, & beneficia in posterum obtinenda, ipso facto, &c. super quibus à nemine, nisi à Rom. Pontif. habitatio, dispensatio, aut absolutio, præterquam in mortis articulo, possit impertiri; pœna imponitur præsumptibus; quod verbum requirit per D.D. scientiam legis in absolvente.

3. Quæritur, an Sacerdos approbatus possit absolvere à reservatis Episcopis, quando in literis Jubilæi datur facultas absolventi à casibus, etiam Sedi Apostolica reservatis?

Resp. Negativè, nisi id etiam in literis exprimat: ubi enim non exprimitur, non intelligitur concessum per DD. communiter, juxta regul. 18. iur. in 6. in generali concessione; illa non veniunt, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus.

4. Sed quid, si Episcopus alicui in Matthei Cantela Confess.

dulgeret, ut sibi posset eligere Confessorem?

Resp. Nectunc, ut expressè textus in cap. si Episcopus de pœnitentia, & remissione in 6.

5. Quæritur, an Sacerdos approbatus in Diocesi Tiburtina possit pœnitentem, ad eam ex Diocesi Prænestina accedentem, absolvere à reservatis in Prænestina, non vero in Tiburtina?

Resp. Affirmativè, ut in alleg. const. Clemen. Regularibus conceditur; immò quilibet, etiam Sacerdos secularis, approbatus potest, modò pœnitens in fraudem reservationis non accedat; in fraudem autem accedere censetur, cum Præneste V. G. committit homicidium, ibi reservatum, vel, cum animo recipiendi absolutionem à Sacerdote Tiburtino, vel alibi, ubi non sit reservatum; & sic declinandi iudicium Ordinarii. Campionius instr. Ord. cap. 40. à numer. 38. Fagnanus in 5. cap. omnis de pœnit. & remis. nu. 78. & seq.

6. Propter quod D. D. communiter tradunt, quemlibet Sacerdotem approbatum posse absolvere Peregrinos, Scholares, & vagabundos à casibus reservatis illorum Episcopis, quia juxta Glos. in Clement. Religiosi de privil. ver. Parochialis, præfati sortiuntur forum pœnitentialem, ubi moram trahunt, & solent judicari juxta leges loci, in quo reperiuntur: modò id de induktia non faciant in fraudem reservationis; quia tunc æquum non est, ut fraus, & dolus eis patrocinetur; & non delinquant in Diocesi, in qua sunt, & ibi peccatum sit reservatum.

7. Sed quid, si homicidium V. G. paratum

(G)

atum

iratum à penitente, haberet adjunctam excommunicationem, ipsi Episcopo Prænestino reservatam?

Resp. A nullo Confessario posset absolvi sine Prænestini facultate, juxta cap. Nuper de sent. excom. & cap. Dum intra in Conc. Lateran. sub Leone X. nam excommunicator propter causam in suo foro inceptam jus semper habet in excommunicatum, privativè quoad alios; facit tex. in cap. proposuisti de foro competenti, & optimè ibi Glol. in ver. citatus.

8. Quæritur, quid agendum Confessario ordinario cum penitente, qui accedens cum duplici peccato, quorum unum est sine censura reservatum, & alteri annexa est excommunicatio reservata, fatetur se invincibiliter utrumque ignorasse?

Resp. Eum, non à peccato, sine censura immediatè reservato, bene verò ab eo reservato dependenter à censura reservata, potest absolvere; ratio est, quia reservatio non est pœna penitentis, sed restrictio jurisdictionis Confessarii, quem immediatè respicit, ejusque manus ligat, ita ut sive peccator sciat peccatum esse reservatum, sive non, semper sit restricta; nam, non ignorantia penitentis confert jurisdictionem, sed autoritas, & superioris voluntas; excommunicatio autem est pœna, quæ ab ignorante inculpabiliter non incurritur, ut communitè D.D. recipiunt, scribentes ad incurrendam excommunicationem requiri contumaciam, contemptum nimirum, & inobedientiam legis, quæ in legem inculpabiliter ignorante non reperitur; & idè, quamvis committens tale peccatum, habens annexam censuram coram

Deo peccet, tamen ipsa censura apud Ecclesiam non ligatur; propterea quolibet Confessario approbato absolvi potest à peccato, dependenter à censura reservato.

9. At dubitatur, poterit ne absolvi, qui hæresim internam externè manifestat, si inculpabiliter ignoret esse hæresim annexam excommunicationem in primo Canone Bullæ Cœne?

Resp. Negativè: nam ad incurrendam censuram, sat est, quod quis sit pertinax, & hæresim internam externè manifestet: quinam verò pertinax dicatur: Vide cap. 3. num. 5.

10. Quæritur, an, cum penitens est in necessitate confitendi ad vitandum scandalum, quia, vel est celebraturus, vel communicaturus, & ordinarius Confessarius caret facultate super reservata, debeat eidem aperire tam reservata, quam non reservata?

Resp. Affirmativè, & tunc super non reservata absolutio cadit directè, & reservata indirectè solum absolventur; nam in casu non datur sufficiens ratio ad dimidiandam Confessionem, cujus integritas non adeò facillè frangi debet; verum, sic absolutus onus habet comparandi coram Superiore pro directà absolute à reservatis, per Gobat, casu 8. tract. 7. num. 380 & Sylvestrum ver. Confess. 1. num. 19. & casu, quo comparere culpabiliter omitteret, novum peccatum committeret, à quo, vel ab ipso Superiore, aut ejus delegato, & non alio, deberet absolvi: de qua re, etiam lib. 2. cap. 36.

11. Sed quid, si cum reservato nullum aliud mortale commississet?

Resp.

Resp. Deberet necessario manifestatio-
ni reservati addere Confessionem alicu-
jus mortalis, aliis confessi, vel venialis
de novo commissi, Gobat. num. 381. a-
liis non ponetur materia idonea pro
directa absolutione; propter quod ve-
niale in casu per accidens deberet neces-
sario confiteri.

12. Nota, Superiorem non posse in
Confessione audire reservata, aliis o-
missis, sed omnia debet: vel reservatio-
nem tollat, aut facultatem concedat in-
feriori Confessario ad absolvendum.

13. Quæritur, an, qui confitetur ali-
cui potest directè absolvere à reservatis,
& inculpabiliter obliviscitur alicujus
reservati, possit postea à quovis Confes-
sore directè absolvi ab illo reservato ob-
lito?

Resp. Affirmativè, sic communiter
DD. Poncius disp. 46. qu. 10. conc. 5. nu. 13.
Tambur. Method. Confes. lib. 2. cap. 10. §.
3. num. 55. ratio est, quia Confessarius
supponitur velle penitentem suum in
integrum restituere, & iudicium finire,
quantum vi suæ jurisdictionis potest, ac
penitens indiget, juxta clausulam, in
quantum possum, & tu indiges; Sed
Confessarius potest à peccatis reservatis
liberare, & penitens indiget, & liberari
vult; ergo reservatio tollitur.

Observa, penitentem ante absolutio-
nem à reservatis esse, quasi triplici de-
bito gravatum: scilicet, debito culpæ,
debito confitendi peccatum, & debito
comparendi coram Superiore. Quando
nullius peccati obliviscitur, & habenti
facultatem confitetur, à quolibet ex
prædictis debitis directè absolvitur; Si
verò alicuius reservati obliviscitur, quo-

ad istud est indirectè absolutus à debito
culpæ, & directè à debito se sistendi Su-
periori, sed non à debito illud confiten-
di, quando memoriæ occurrerit. Dum
autem confitetur non habenti facultatem
super reservata, indirectè à reservatis
absolvitur, sed tenetur postea compa-
re coram Superiore, & eidem reservata
exponere pro directâ absolutione.

14. Sed, quid, si Confessio esset vo-
luntariè invalida, & sacrilega?

Resp. Debet postea, tam non reserva-
ta, quam reservata, quorum inculpa-
biliter obliviscitur, in nova Confessione
aperire coram Confessario prædico fa-
cultate super reservata; ratio est, quia à
nullo remanet absolutus, consequenter
nec directè, nec indirectè tollitur reser-
vatio; nam, ubi sententia Judicis est
nulla, Reus non absolvitur.

15. Quæritur, an in articulo mortis
possit quilibet Sacerdos absolvere à reser-
vatis Episcopis?

Resp. Affirmativè, per disposita à
Trid. cit. ubi legitur, in Ecclesia Dei cu-
stoditum semper fuit, ut nulla sit reser-
vatio in articulo mortis.

16. Sed dubitatur, an id etiam possit
Sacerdos simplex, præsentè approbato?

Resp. Negativè; & in casu, quo ab-
solveret, nec licita, nec valida absolu-
tio reputaretur; ratio est, quia simpli-
ci Sacerdoti potestas absolvendi in arti-
culo mortis ab omnibus peccatis com-
mittitur ab Ecclesia propter necessita-
tem, ne hac occasione (si absolutio non
datur) aliquis pereat, ibid. Trid. ergo,
dum necessitas cessat, & facultas cessa-
re intelligitur: propter regulam, quod,
cum aliquid conceditur propter necessi-
tatem,

tatem, durat concessio, quatenus necessitas urget; sed, presente approbato, minimè necessitas urget, ut simplex absolvat. In quo articulo simplici Sacerdoti præferendus est Confessarius approbatus, & huic Parochus; nam in eo non est dubium semper esse tutiora amplectenda.

17. Verùm, quando cum Parocho, esset præsens Regularis approbatus, censerem per hunc, illo relicto, validè eum absolvi; quemadmodùm validè absolvitur, & præcepto agnæ Confessionis satisfacit, qui, non Parocho, sed Religioso ab Ordinario approbato, confitetur, per dicenda cap. 10. à nu. 15.

18. Quæritur, quinam censeatur esse in articulo mortis?

Resp. DD. in hac materia confundunt articulum, & mortis periculum, licèt ille de rigore sermonis ab isto differat, ut refert. Gobat tractat. 4. cas. 12. n. 182. & tract. 7. cas. 3. num. 125. Quilici qu. 1. art. 2. num. 4. omninò videndi.

Itaque articulus mortis, strictè dictus, est status, quo mors immediatè, proximè instat, est moraliter certa, ferè inevitabilis, & non malitiam distans, propter ultimam particulam temporis vite; articulus autem, in sensu magis amplo, acceptus pro periculo mortis, est status, & occasio, in qua, spectata rerum natura, & iis, quæ solent in simili occasione evenire, mors, etsi non proximè sequitur: vel certo, vel probabiliter, & prudenter potest, & debet timeri: adeòque etiam, quod, si quis tunc non confiteatur, non possit confiteri postea; hinc in articulo mortis præfati tradunt existere:

I. Damnatos per sententiam ad mor-

tem violentam, ipsi de proximo infligendam.

II. Milites, etiam spontaneos, dum conflictus imminet.

III. Prægnantes sub partu; sed non omnes, sed primi partus, vel quando, etiam alios partus expertæ sunt difficiles, ut in unoquoque prudenter periclitari timeant.

IV. Laborantes Febri, quam vocant maligna.

V. Navigantes, dum navis periclitari incipit, & non, quando ipsam primò concendunt, nisi navigatio esset nimis periculosa, & nimis longa, in quo copia Sacerdotis non esset futura.

VI. Bannitos, quorum capita sunt proscripta, sic, ut impunè ab omnibus occidi possint; nec sunt in loco tuto, ut in Regione distant, vel diversi domini, quia tunc non essent in periculo vite.

VII. Habentem capitalem inimicitiam cum viro magnæ potentia, & auctoritatis, à quo probabiliter timet se ubique facillè occidi, modò, se, vel beneficio Principis, amicorum, confugii, aut fugæ tueri non valeat.

VIII. De necessitate iter facientes inter grassatores, seu latrones, qui quemlibet illuc transeuntem occidere solent, ver. cit.

19. Quæritur, an absoluti in eo articulo ab inferiore, & simplici Sacerdote debeant, impedimento cessante, comparere coram Superiore?

Resp. Affirmativè, si casus habeant annexam censuram reservatam, non verò, si sit sine ea reservatis; primum probatur ex cap. eos, qui de sent. excomm. in 6. idè ante absolutionem est ei onus imponendum

nendum de comparando coram Superiore, qui censuram tulit, juxta dicta *cap. 2. num. 15.* secundum verò patet, quia nulla lex hujusmodi obligationem imponit, & aliàs est in eo articulo à peccato directè absolutus, cum in eo juxta Trid. cit. omnis reservatio cessel.

20. Et si queratur, *an in alio casu, etiam necessitatis, possit ordinarius Confessarius absolvere à reservatis Episcopo?*

Resp. Negativè, ut per sequentia significat primum decretum sub Clem. VIII. loquens de Sacerdote non prædico facultate; nullo casu, etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in mortis articulo, absolutionis beneficium impendere audeat: in eo itaque dumtaxat articulo directè potest ab eis absolvere; sed quando ad vitandum scandalum, quis debeat ei confiteri reservata, cum non reservatis, solum indirectè à reservatis absolvit, cum onere in penitente comparandi coram Superiore juxta dicta *num. 10.*

21. Queritur, *an, cum quis recepit ab Episcopo facultatem absolvendi à casibus reservatis, possit etiam absolvere à censuris, sibi iidem reservatis?*

Resp. Negativè: nam sunt diversa, & à diversis non fit illatio: attendatur igitur tenor rescripti.

Circa facultatem absolvendi procurantem abortum, *v. lib. 2. cap. 20.*

Plura alia tradunt DD. videndi: 1. quod non reservatur, nisi actus externus consummatus, & perfectus, ac mortaliter peccaminosus 2. quod in dubio, an peccatum sit reservatum, tutius sit facultatem

tem petere: sed inspiciantur Literæ reservationis.

22. Pondera Confessarios ordinarios non posse absolvere à casibus locorum Ordinariis, & Sedi Apostolicæ reservatis, hoc est, à contentis in Bulla Cœnæ, ac aliis constitutionibus Apostolicis, in quibus additur clausula, *super quo à nemine, quare à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo, absolvi possit, vel similis alia, & à sequentibus sex:* qui ab aliquibus appellantur reservati in corpore juris.

I. Violationis immunitatis Ecclesiasticæ in terminis Const. Greg. XIV. quæ incip. *Cum aliàs nonnulli, la 7. Bukar. 10. 2.*

II. Violationis clausura Monialium ad malum finem.

III. Provocantium, & Pugnantium in duello; juxta decret. S. Conc. Trid. & Const. Greg. XIII. incipit ad tollendum.

IV. Inicentium violentæ manus in Clericum juxta Canonem, si quis suadent, & c. 17. q. 4. ac juris dispositionem.

V. Simonia realis scienter contracta.

VI. Et confidentia beneficiæ.

23. Sed difficultas est, de illis reservatis Sed. Apostolica, exceptis illis sex, & in Bulla Cœnæ contentis, an possint Regulares in vim suorum privilegiorum absolvere, nam in secundo decreto sub Clemente Sac. Congr. declarans, quorum absolutio sit prohibita, nominat solum reservatos Episcopis, contentos in Bulla Cœnæ, & præter eos sex?

Resp. Super hoc eadem Sac. Congreg. declarationem, ab Urb. VIII. approbatam, edidit sub die 18. Novembris 1628. ubi hæc sunt, *Regulares, &c. nec intra, nec extra Italiam, in vim privilegio-*

rum, aut confirmationum hujusmodi, quas, vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quemquam absolvere ab eisdem casibus in Bulla Coena, aut ordinario loci reservatis, ac si secus egerint absolutiones nullas, atque irritas fuisse, ac fore, ab aliis verò casibus, & censuris Sedi Apostolica reservatis, si quidem Regulares habeant à Sede Apostolica absolvendi facultatem, illam extra Italiam, minimè sublatam fuisse ejusdem Sac. Cong. decretis, hac de re editis jussu S. M. Clementis VIII.

§. I.

Immunitas Ecclesiastica.

24. **Q**ueritur. Quid hic intelligatur nomine Immunitatis Ecclesiasticae?

Resp. Intelligitur privilegium, quod habent Ecclesiae, Monasteria, & cetera loca pia, auctoritate canonica constructa defendendi reos, qui in eis volunt gaudere asylo, & securitate à fortis Curiae Ecclesiasticae, vel saecularis, ut communiter DD. A quibus nullus violentè, vi nimirum, vel fraude, aut dolo extrahi, abduci, aut expelli potest, si in eis existens sacro asylo frui intendat.

25. Gregorius ubi supra declaravit in septem casibus Immunitatem non suffragari: decrevitque, ea non gaudere. I. *Publicos latrones*, qui violentè cum armis homines aggrediuntur, spoliant, & occidunt: *Viarumque aggressores*, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac ex insidiis aggrediuntur, ac spoliant, sed eos non occidunt,

26. II. *Depopulatores agrorum*, sed nocturnos, juxta tex. in cap. *Inver alias*, de Immunit. hoc est, eos, qui de nocte fructus pendentes, & segetes destruant.

27. III. Qui homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earumque Cæmeteriis committere non verentur; & intelligitur de præcisione membri, ac homicidio ex proposito, & non fortuito commisso.

28. IV. Eos, qui proditoriè, hoc est, simulantes amicitiam, aut data fide, proximum suum occiderint. Sperell. dec. 23. §. 185.

29. V. *Assassinos*. Qui inimicum Christianum non præcaventem, pecunia, vel alia re aestimabili recepta, vel promissa, de alterius mandato occidunt, aut occidi mandant. Sed necesse est, ut mors sequatur, ut declaravit S. Congr. Immunit. in una Mediol. 20. Junii 1636. Sperell. dec. 102. num. 58.

30. VI. *Hæresis reos*, vide supra c. 3.

31. VII. *Reos læsæ Majestatis in personam Principis*. Verùm, licet istis immunitas non suffragetur, nulli tamen Jdex potest eos ex locis immunibus extrahere, nisi prius Episcopus cognoverit crimen esse de exceptis, & nisi fiat de ejus licentia, ac servatis cautelis, de quibus expressè Constitutio Gregorii.

32. Non est dubium, violationem Immunitatis Ecclesiasticae esse casum Papalem, Summo Pontifici reservatum. Nam, si sensus sit de offensa Immunitatis in terminis constitutionis Gregor. patet ex adducto 2. decreto Clement. VIII. Si verò loquamur de absoluta violatione Immunitatis, constat ex Extravag. Pauli II. *Et si Dominici de panis. & remis.*

mis. inter com. ubi statuitur, ut in quibuscumque concessionibus; & facultatibus absolventi, semper intelligantur excepti certi quidam casus, specialiter Sedi Apostolica reservati, inter quos est offensio Ecclesiasticae libertatis, quod subinde sub eod. tit. *ibid.* Extravag. item, §. *Et si Dominici* decrevit Sixtus IV. sub pena excommunicationis latae sententiae Sedi Apostolicae reservatae prohibens quibuscumque Sacerdotibus, ne praetextu cuiusvis facultatis absolvant à casibus ibi expressis absque Sedis Apostolicae licentia speciali; & inter eos recenser ipsam Ecclesiasticae libertatis offensam.

33. Sed oritur dubium: *An offendentes Immunitatem, vel libertatem Ecclesiasticam ligentur censura Papae reservata?*

Resp. Affirmative. Si violatio contingat per viam statuti, vel praetextu consuetudinis ligantur excommunicatione Bullae Cœnæ *Can. 1. §.* Si verò Immunitas Ecclesiasticae violetur per ministros Curiae secularis extrahendo ab Ecclesia reos, inconsulto Episcopo, etiam in casibus in Gregoriana exceptis, ipso facto ex vi Gregorianae innotantur censuris per Sacros Canones, & Conciliorum, ac Pontificum Constitutiones promulgatis, ut *ibid.* Gregorius declaravit. Unde consultata S. C. Conc. *an absolutio à censuris ob violatam Immunitatem Ecclesiasticam juxta terminos d. const. Greg. XIV. sit Sedi Apostolica reservata? Censuit esse Sedi Apostolicae reservatam.* Absolutè violatoribus Immunitatis, sive per extractiorem rei ab Ecclesia, sive alia offensionis specie, & qualitate offendatur, semper censura Papae reservata incurritur: nam

utroque modo dicitur offendi, & violati Ecclesiasticae libertas, quam habet protegendi reos ad ipsam confugientes, & in ea existentes; semper enim juxta alleg. Extravag. est casus reservatus Romano Pontifici: Cui regulariter loquendo casus reservantur ratione Censurae reservatae, quam habent annexam, ut pluribus cumulatim dixi supra *cap. 3. nu. 29.*

34. Sed petitur. *An vigore Jubilei possit Confessarius approbatus absolvere violatores Immunitatis Ecclesiasticae?*

Resp. Negative, pro ut pluries declaravit S. Cong. Immunit. quae sub die 20. Aprilis 1673. rescripsit, ut infra. *I violatori dell' Immunita, libertà, è giurisdizione Ecclesiastica non possono essere assolti in vigore Jubilei della scomunica, nella quale sono stati dichiarati inesorabili, ma debbono onninamente ricorrere à questa S. Congr. Idem rescripsit Episcopo Neapolitano 4. Febr. ejusd. anni II. rispetto d'esser stato assoluto in vigore Jubilei non deve incasi d' Immunita violata haverli in considerazione. Hic videtur loqui in casibus violationis: etiam si violatores non fuerint declarati excommunicati: Et aliàs in *Interden.* dixit, *absolutionem obtentam in vigore Jubilei non suffragari,* apud Pignat. *t. 1. consult. 189.**

Hinc Confessarii debent se conformare allegatis S. C. resolutionibus, & in praxi eruant interrogationes faciendas ministris, & Birruariis, aliisque in materia violationis Immunitatis.

§. II.

Clausura monialium.

35. *Quæritur, quid intelligatur nomine Clausura.*

Resp.

Resp. Hic est opus distinctione. Si loquamur de Clausura pro materiali, intelligitur illud spatium, quod continetur intra januam Monasterii semper clausam, & muris cingitur: ut, claustrum, domus, hortus, & officinae interiores, cap. *exiit de verb. signif.* 126. Ad qua est sine expressa licentia cuilibet ingressus interdictus, & extra qua Monialis exire non potest. Si verò sermo sit de Clausura pro formali in Moniali, est obligatio strictissima manendi intra septa Monasterii, & non admittendi ad ipsa personam ullam, ex Trid. *ses. 25. de regularib. cap. 5.* cuiuscumque conditionis sit sexus, & ætatis, nisi de licentia Episcopi, aut Sedis Apostolicæ: Regulares, quibus incumbit cura Monasterii, ingredi possunt clausuram; servatis tamen dispositis ab Alex. VII. *Const. felici Sacrarum Virginum, la 156. Bullar. 10. 15.* in qua Superiori Regulari, habenti curam Monasterii, prohibetur ingredi pluries, quam semel in anno; & tunc ex causa solum visitationis localis.

36. Quæritur, quid sit violare clausuram ad malum finem?

Resp. Est septa Monasterii ingredi, vel egredi ad effectum venereum: Rei huiusmodi violationis à Summo Pontifice absolvuntur.

37. Sed quid, si violatio foret secreta, & occulta?

Resp. Nec tunc à Confessario possunt absolvi, sed est recurrendum ad Papam, vel Majorem Pœnitentiarium. Neque ipse Ordinarius potest beneficium absolutionis impertiri, prout habet Fagnan. *in 1. ad cap. dilectus de temp. ordinat. nu. 32. & 33.* ubi refert, quòd, cùm dubi-

castet Archiepiscopus Florentinus, an vigore cap. 6. *ses. 24.* posset absolvere quamdam Monialem, qua occultè, & ad malum finem fregerat clausuram, non obstante Bulla B. Pii V. *Decoris*; Summus Pontifex declaravit Bullam B. Pii (in qua egredientes extra clausuram præter casus in ea expressos ligantur censura Papæ reservata) habere locum, etiam in occultis.

38. Sed petitur: Quid, si violatio non fuerit ad malum finem, an violans ligetur excommunicatione Papæ reservata?

Resp. De Moniali non est dubium; nam allegata Bulla B. Pii loquitur absolute, aliter quam, ut præfertur, egredientes; nec distinguit de egressu ad malum finem, vel non; sed absolute interdicit egressum, nisi in casibus, quos allegat; & videtur quoque resolutum à S. C. Conc. ibid. apud Fagnan.

39. Difficultas est de iis, qui non ad malum finem, sed facultate sibi ex officio attributa extrà casus necessarios, vel propria autoritate ingrediuntur.

Quòd præfati sint ipso facto excommunicati, patet ex Trid. *cap. 5. ses. 25. de Regularibus*, ex const. *Dubius la 28. Greg. XIII. Bullar. tom. 2.* & ex allegata, *Alex. VII.* Sed ibi excommunicatio non reservatur. In const. verò *Ubi gratia ibid. Greg. XIII.* Sola illa Summo Pontifici reservatur, qua ligantur ingredientes sub prætextu licentiarum, vel licentiarum ad ingrediendum ab Ordinariis obtentis prohibito utentes, & extendentes ad casus etiam non necessarios. Immo tradit Fagnan. *in 4. ad cap. Nuper de sent. excom. num. 36.* quòd, excitato dubio

bio ab Episcopo Comen. & petente declarari; an Bulla Sanctiss. imponens poenam excommunicationis ingredientibus Monasteria vigore facultatum Apostolicarum, etiam eos comprehendat, qui absque talibus facultatibus ingrediuntur, ut sciri possit, an absolutio sit reservata Summo Pontifici? S. Cong. censuit agendum esse cum SS. quia Concilium non reservavit Pape; & Sanctiss. declaravit Bullam non comprehendere eas personas, quae ingrediuntur propria auctoritate absque licentia Sedes Apostolica.

Verum praxis etiam in istis est, ut pro absoluteione recuratur ad Sacram Poenitentiam: Propter quod videtur inductus usus talis reservationis, pro qua scripsit Ludovicus Beja, & Larius Zecchius elucidat. casu. Episc. reservat. casu 10. Navarrus in cap. statum sub n. 62. de Regular. & in Manuali cap. 23. sub num. 150. affirmat const. Greg. comprehendere etiam incautes sine licentia, & se credere hanc fuisse mentem Greg. idem delinquentes ad praefatum Sacrum Tribunal dirigantur. Idem tenet Pignatell. to. 10. consult. 100. num. 25.

49. Queritur, An Confessarius Monialium possit ingredi clausuram ad sumendam formulam consecratam, in Ecclesiam interiore e manibus lapsam, dum communionem Monialibus praebet?

Resp. Negative; huiusmodi non censetur casus, in quo a Sede Apostolica indulgetur Confessariis ingressus in clausuram; casus sunt in d. const. Felici §. 5. ibi. Ad haec Confessor Sanctimonialium, tam ordinarius, quam extraor-
Matthaeucci Cantela Confessi.

dinarius, minime ingrediatur septa Monasterii, nisi ad Sacramenta Poenitentiae, Eucharistiae, & Extrema-Untionis ministranda Monialibus, vel aliis personis infirmis, ibi degentibus, necnon ad commendandam animam Agonizantium. Ponderetur dictio nisi, quae ceteros casus excludit.

41. Sed queritur; Quomodo in eo casu se gerere debeat?

Resp. Aliquibus placet, quod possit Confessarius committere eidem Moniali, quae erat communicanda, ut lingua particulam sumat; vel, si ad hoc difficilem se praebet, eidem porrigat patenam, ut media eadem decenter formulam elevet a terra, praebens eam Confessario, Eltzarius de Monial. cap. 10. sect. 3. sub sect. 1. num. 239. Rotarius apparatus. Theol. moral. p. 1. cap. 10. sect. 2. num. 17.

Verum neutrum probamus. Non primum; nam plus foemini conceditur, quam sit necessarium, & quod eis a Sacerdotibus interdicitur; Commune est apud Juvenin comment. Hist. de Sacram. dissert. 4. §. 5. art. 2. conc. 2. Laicos (de quorum numero, quoad hoc, & Monialis requiritur) nec sibi, nec aliis Eucharisticam Communionem posse imperitari, etiam mortis urgente periculo; patet ex Trid. sess. 13. cap. 8. de Eucharist. ibi: In Sacramentali autem sumptione semper in Ecclesia mos fuit, ut Laici a Sacerdotibus communionem acciperent.

Nec secundum, quia a nemine praeterquam a Sacerdote, vel Diacono licet tangere vasa, in quibus continetur Corpus Christi; cap. Non oportet dist. 33. Abellii Medul. Theol. p. 2. sect. 11. §. 8. n. 8. de Sacrif. Misf. Deinde, quod particula
(H) eleve-

elevetur à terra in Rubrica Missalis de defunctis. in ministerio nu. 15. videtur committi Sacerdoti, ex observatis etiam à Gavanto Theaur. Sacr. Rit. p. 3. tit. 10. de defunct. in Ministr. à nu. 12.

Quare Confessarius debet Moniali porrigere patenam, & ipsa mundo manutergio accipere; deinde injungat, ut patena cooperiat formulam, & supra ponat sericam tobacum, ac lumina adhibeat; Moniales interim assistant, orando, usque dum ipse revertatur cum licentia, obtenta ab Ordinario, vel alio de illius commissione, ad effectum ingrediendi, & implendi, quæ à Rubricis loco allegato sunt injuncta.

42. Quæritur, An Monialis ascendens supra tectum frangat clausuram?

Resp. Affirmativè, contra plures id negantes apud Dianam *Coord. 10. §. tr. 1. resolut. 83. num. 2.* quos ipse sequitur. Ratio resolutionis est, quia S. Cong. apud Nicol. Elofc. ver. *Monialis n. 35. sub die 18. Septembris 1609.* commisit absolvi quosdam Moniales, quæ supra tectum bona Fide ascenderunt, cum speciali prohibitione illud ultra ex quacumque causa ascendendi: Quia propter tectum cum muris cingentibus Monasterium integram terminum adæquatam Clausuræ constituit: & de moniali existente supra tectum dicitur esse extra ambitum Clausuræ.

43. Quæritur, An in violatione Clausuræ detur parvitas materia, vel, an Monialis in violatione Clausuræ excusa-

ri possit à mortali ratione parvitas materia: ut, si exeat extra terminum Clausuræ ad unum, vel duos palmos, statim revertura?

Resp. Distinguendum est: vel Monialis completè, & perfectè, hoc est, secundum totum corpus se ponit extra terminum Clausuræ, vel solum imperfectè, & secundum aliquam partem, manum scilicet, vel pedem, & non toto corpore: si primo modo, cum Donato *prax. regul. tom. 4. tract. 4. §. 25. Bonac. & Tamburino apud Pelizarius, capit. 5. sect. 1. num. 19.* non excusamus à mortali, nec parvitatem materiæ admittimus; quia de Moniali, quæ toto corpore se ponit extra terminum clausuræ sive ad unum, vel duos palmos, etiam mox revertura, verificatur, quod sit egressa de clausura, quod est ipsi sub censuris prohibitum. Secundo verò modo excusatur, & parvitatem materiæ cum illdem non negamus.

44. Quæritur, An Monialis ponens se in Rota, & eam volvens ad partem exteriorem, ad quam est secularibus liber accessus, frangat clausuram, si ab ea non descendat?

Resp. Affirmativè, quia se transfert ad locum, ad quem solent sæculares accedere, quod expressè prohibetur Monialibus à Greg. XIII. const. *Deo Sacrific. la 8. ibid.* Similia enim loca extra clausuram accensentur.

§. III.

Duellum.

De Duello vide dicta cap. 2.

§. IV.

Manus violenta in Clericum.

45. **Q**UÆRITUR. *Quinam dicantur violentas manus in Clericum injicere?*

Resp. Qui actionem exteriorē injuriosam, & contumeliosam facit contra Ecclesiasticas personas, ut, si eas violenter percutiat *manu, pede, lapide, baculo, ense, Sclopo, &c.* violenter etiam absque corporis læsione detineat, vel incarceret: aliquid ab eis violenter eripiat; vestes laceret; venenum propinet; vel quid simile in contemptum attemptet, per quod eas notabili aliqua injuria, & contumelia contra honorem, & reverentiam statui Clericali, & personis Ecclesiasticis debitam afficere censeatur. Videnda *Glof. ad d. cap. Si quis verb. man.* Injuria verò factis, non verbis irrogata censuram concludit.

46. In casu, appellatione Clerici veniunt omnes Ecclesiasticæ personæ: ut, Clerici, etiam primæ tonsuræ; ac conjugati, si cum una, & virgine contraxerint, habitum, & tonsuram defertant, cap. *Clerici de Cleric. conjug. in 6.* Item, omnes Religiosi utriusque sexus, etiam Novitii. Cap. *Cum illorum, cap. De monialibus de sent. excom.* Et cap. *Religioso cod. tit. in 6.* Item, Tertiarii cum Claustralibus habitantes: Item, Mulières Tertiariæ virginales, aut cæli-

bem vitam voventes, etiam si seorsim in propriis domibus, aut affinium suorum habitent, juxta *constit. Dum intra, Leonis X. la 22. Bullar. 10. 1.* dummodò conditiones habeant taxatas in decreto S. C. Conc. quod refero *Offic. Curie, c. 52.*

Item, Eremitæ, qui sub obedientia Episcopali cui Ecclesiæ in communitate, vel separatim deserunt. Item, Equites S. Joannis Hierosolymitani, vulgò *di Malta, cap. Canonica de sent. excom.* Quippe solemnia vota Religionis emittunt, ut per Sperellum decif.

47. **Q**UÆRITUR, *An ad incurrendam censuram Canonis excuset parvitas materia?*

Resp. Affirmativè. Conveniunt enim DD. Barbosa, Diana, alique in hac materia dari parvitatē materiæ, adeò, ut non incuratur censura, si injuria, vel contumelia illata talis iudicio viri prudentis non sit, quæ ad peccatum mortale sufficiat, ut ex Bonaccina observavit Abellii *Medul. p. 2. to. 2. c. 6. sess. 2. §. 1. num. 6.* Nam cum sit injuria levissima, non dicitur facta suadente Diabolo per Du-hamel *Theol. Cleric. tom. 3. lib. 5. dissert. 1. cap. 5.* Et exemplificant; si quis leviter Clericum à se animo irato repellat.

Hinc, ut censura incuratur percussio non levissima esse debet, sed *levis, mediocris, aut gravis, seu enormis.* Judicium autem, an levis sit, mediocris, vel enormis, cum sit res facti, dependet à qualitate loci, personæ, & circumstantia injectionis manus, de quo in Extravagante *Perlectis Joan. XXII.* apud *Confectum de privil. mend. p. 1.*

48. **L**EVIS itaque percussio secundum
(H) 2 allegat.

allegat. Extravagantem ea declaratur, quæ facta, manu, pede, digito, vel lapide, nullam reliquit plagam, vel suggillationem carnis, nec dentes effringit, nec multos divellit capillos, nec sanguinis copiam facit, licet parum fluat.

49. Mediocris percussio ea censetur, ubi dens eruitur, copia capillorum evelitur, carniū contusio, aut suggillatio relinquatur, &c.

50. Gravis verò, vel enormis, iudicanda est, si gravior latio, & injuria inferatur; ut, si Clericus vulneretur, mutiletur, debilitetur, vel occidatur. Item, si denudetur, aut atramento, vel stercore vultus ejus faceret. Considerandum est, quod percussio, quæ aliis secundum substantiam esset levis, sit plerumque gravis, & enormis, aut mediocris ratione loci, ut, si percutiatur Clericus, Ministerio Altaris occupatus, aut dum vacat sacris, sive in Choro, vel in actu publicæ processionis, si in platea, theatro, vel alio loco publico injuria personalis inferatur.

51. Item crescit ratione personæ; ut, si inferatur Episcopo, Prælato, aut alteri in dignitate Ecclesiastica constituto. Ceterum iudicium ex d. Extravag. quæ sit enormis injuria, relinquatur arbitrio Episcopi. Qui in dubio enormem potius, quàm levem arbitrari debet, & ad Sedem Apostolicam pro absolutione injuriantes sunt dirigendi, ne de vicina absolutione confisi de facili in atroces prorumpant percussiones, & injurias, & in Canonis sententiam proclivius prolabantur, ut ibid. textus, & Confectius sit. p. 2. tit. 14. cap. 1. conc. 5.

Non nulli sunt casus, in quibus ob

percussionem Clerici censura non incurritur, quos recenset *cit. Confectius* ibid. cap. 8. & Du-hamel *ubi supr.*

52. I. Quando vis cum moderamine incalpata tutelæ repellitur, & Clericus repellendus læditur, cap. *si verò, il. 1. de sent. excom.*

53. II. Cum in continenti percutitur Clericus, vel Regularis cum uxore, matre, sorore, vel filia propria turpiter inventus, d. cap. *si verò §. nec ille d. tit.*

54. III. Cum ex officio Magister, vel Prælati corripit Clericum, vel Regularem; nam tunc percussio non fit, suadente Diabolo, sed suadente justitia, vel charitate, & zelo Dei, ac disciplina, cap. *Universitatis, cap. Cum voluntate d. tit.* Dummodò modus graviter non excedatur, nec per Laicum sæcularem fiat.

55. IV. Cum à muliere de adulterio, stupro, vel fornicatione tentata, causa defendendi propriam honestatem, Clericus percutitur; dummodò provocatio, & sollicitatio facta, & non solo verbo fiat, d. *Confectius*.

56. V. Cum fortuito casu, & non ex deliberatione Clericus percutitur, d. cap. *si verò §. Officialis*.

57. VI. Cum id non sit ex odio, invidia, seu indignatione, sed per jocum, vel ad ludum. Nam tunc percussio dici nequit violenta, nec, suadente Diabolo, cap. *Nuper d. & Alios casus vid. apud Confectium ibid.*

58. Quæritur. *Quis absolvat ab excommunicatione incurta propter Clerici percussione?*

Resp. Est certum, Confessarium ordinarium absolvere non posse, nisi de speciali

ciali facultate Superioris, ad quem respectivè id pertinet. Regulariter absolutio est Sedi Apostolica reservata. Ubi verò injuria modica fuerit, vel levis, Episcopus potest absolvere, cap. *Pervenit de sent. excom. d. tit.*

59. Episcopus absolvit Pueros, cap. *Pueris.*

60. Item, mulieres, senes, infirmos, & debiles, qui in Clericum violentas manus iniiciunt; vel aliàs impotentes adeundi Sedem Apostolicam pro absolutionis beneficio, cap. *Enoscitur. cap. Quamvis eod. tit.*

61. Item constitutos in periculo, vel articulo mortis. In quo etiam à quovis Sacerdote absolvi possunt; cum, vel ab Episcopo absolutio haberi non potest, vel Confessarius approbatus non habetur, juxta *Trid. sess. 14. cap. 7. de cas. reservat.*

62. Sed praxis est, ut, quoties ab Episcopo absolvuntur impediti adeundi Sedem Apostolicam, vel à Sacerdote existentes in articulo mortis, ab eis exigatur juramentum recurrendi cum primùm commodè poterunt ad Papam, vel ejus Delegatum, mandatum ipsius humiliter recepturi, per *tex. in d. capit. Quamvis.*

Debentque de tali onere eos præmonere, aliàs non comparentes in similem excommunicationem reincidunt, cap. *Eos, qui d. tit. in 6. Cabafut. prax. jur. Canon. lib. 3. cap. 2.*

63. Quod est practicandum non solum cum excommunicatis ob percussionem Clerici, sed etiam cum ligatis quacumque censura, cujus absolutio sit Sedi Apostolicæ reservata, ut communiter Canonistæ apud d. *Confect. cap. 9.*

64. Hoc etiam est observandum, quod absolutio numquam est conferenda, nisi parte satisfacta, si fuerit læsa; & in casu impotentia est ab absolvendo exigenda promissio cum cautione, etiam jurata de satisfaciendo læso, & de parendo mandatis Ecclesiæ; virtute cujus promissionis, & juramenti est ipsi præcipiendum, ne de cætero in Clericum, vel Monachum violentas manus iniiciant.

65. Sed dubitari potest. *An Episcopus in enunciatis casibus, in quibus ipse potest absolvere, possit id alteri Sacerdoti committere?*

Resp. Affirmativè; *tex. expressus in cap. His de offic. jud. ord.* Nam jurisdictio competens Episcopis absolvendi certis in casibus ob violentam manuum injectionem in Clericum est ordinaria; etenim competit ex officio; ac est concessa non personæ, sed dignitati, cui ita coheret, ut cum ipsa transeat in futurum Prælatum, & inde perpetua censetur: Atque ita potest alteri committere, ita Gonzalez in *l. tit. 3. 2. cap. fin.*

66. Ex quo sequitur, quod Prælati Regulares, quibus ratione officii, & dignitatis, competit facultas absolvendi suos subditos à d. censura, possint eam potestatem alteri Ordinis Sacerdotis committere.

67. Quæritur. *An mandans per assensionem Clerici d. excommunicationem incurrat.*

Resp. Affirmativè, *tex. expressus in cap. Mulieres §. Illi verò, etiam si de mandato ante percussionem cum paniteat.* Nisi ipsum revocaverit, & de revocatione notitiam ad mandatarij pervenire curaverit, & cum effectu per-

venerit, ut ibi Glof. verb. Auctoritate, & Confectius.

68. Pariter, consentientes, & favorem, ac opem delicto violentæ injectionis manuum præstantes Canonis sententia ligantur, cap. *Quanta d. tit.*

69. Queritur. *Joannes percussit Clericum nomine Titii, a quo mandatum non recepit, Titius id sciens, ratam habet approbans percussorem, petitur, an Titius excommunicationem incurrat?*

Resp. Affirmativè, Cap. *Cum quis de sent. excom. in 6.* Ratihabitio enim mandato æquiparatur, ubi Glof. in verb. *suo nomine*, dixit, si ratum habuit tantum in corde, quoad Deum est ligatus, sed non quoad Ecclesiam militantem. Dum verò prædictæ ratificationis signa exteriora apparuerint, tunc etiam quoad Ecclesiam erit excommunicatus. Confect. cit. Ibi que ead. Glof. in verb. *Incurris*, notavit, quod approbans injectionem excommunicatione ligatur *ex nunc*, hoc est, ab instanti ratificationis; non *ex tunc*, quo facta est injectio.

70. Nec obstat, quod dicatur ratihabitionem retrahit. Nam satis trahitur ad tempus antè, cum ex facto anteriori ligat, licet *ex nunc*. Neque enim sententia excommunicationis trahitur, sed statim ligat, vel non ligat, nec suspendit effectum suum, ut ibi Glof. & cap. *Pastoralis de appellat.*

Qui verò ratam habet injuriam realem personalem in Clericum non suo nomine factam, peccat quidem peccato sacrilegii, sed non est excommunicatus. Confect. cit.

71. Queritur. *Pœnitens aperit Con-*

fessario, se rapuisse Clericum, quid Confessario agendum?

Resp. Non potest eum absolvere, etiam si ipsum restituerit; cum sit innodatus censura Canonis ob violentiam Clerico factam.

72. Adverte, quod Clericus consentiens, sibi violentiam inferri excommunicationem incurrit, cum tunc injuria inferatur ipsi ut Clerico, & toti ordini Clericali, in cujus favorem fuit privilegium Canonis concessum.

73. Observandum, quod percussus plures Clericos, in petenda absolutione debet numerum ipsorum exprimere, aliàs petitio erit subreptitia. Pluribus enim excommunicationibus numero distinctis ligatur. Nam plures causæ numero distinctæ concurrunt; quæcumque ligat per se sufficiens ad inferendam censuram. Vide, quæ dixi infr. cap. 33. num. 43. & Glof. in cap. *Cum pro causa in verb. Tamquam de sent. excom.*

74. Observandum etiam, quod est onus vitandi excommunicatum ob Clerici percussorem; Nec requiritur, ut tamquam excommunicatus denunciatur, sed sufficit, ut ita notorium sit Clericum percussisse, quod factum nulla possit tergiversatione celari, nec aliquo juris suffragio excusari, juxta Const. *Conc. Constantiens. sub Martino V.* quam refero infr. lib. 2. cap. 35. num. 16. Quod fuit pro omni notoria excommunicatione repetitum in *Conc. Lateranen. sub Leone X.* pro ut in *ejus Const. Primitiva sub la 20. §. 24. Bullar. tom. 1.* illis verbis: *aut si notorie in excommunicationis sententiam constiterit incidisse, quod nulla possit tergiversatione celari, &c.* Quapropter

propter vitandi sunt, qui, vel fuerint expressè, & specialiter denunciati, excommunicati, vel de quibus notoriè constat excommunicationem, vel ob Clerici percussorem, vel aliam causam incurrisse. Vide infr. cap. 33. num. 18. & alia plura, quæ dixi Offic. Curia Ecclesiast. cap. 39. de privilegio Canonis; ubi de facultate superiorum Regularium erga suos.

§. V.

Simonia realis scienter contracta.

75. **I**N presenti §. reservatur Romano Pontifici simonia realis scienter contracta. Sciendum namque I. Quod simonia est *studiosa voluntas emendi vel vendendi spiritualia, vel spiritualibus annexa.* Dicitur *studiosa voluntas emendi, &c.* quia quis, quantum est de se, studet, & procurat pecunia emere, & vendere rem spirituales, quæ invendibilis est, & supra omne pretium; atque ita non obstante, quod sit materia indebita venditionis, & emptionis, nulloque pretio æstimari possit, se gerit circa ipsam, ac si revera vendi, & emi posset, & ita injuria rebus spiritualibus irrogatur.

76. Contractus emptionis, & venditionis ponitur, tamquam species pro genere, seu pro quolibet contractu oneroso, vi cuius aliquid pretio æstimabile aut exigitur, aut confertur, aut promittitur; sive sit contractus locationis, permutationis, transactionis, vel innominatus: ut, *do, ut des; do, ut facias; facio, ut facias; facio, ut des.*

77. II. Quod nomine rei spiritualis intelligitur quodcumque supernaturale, seu, quod à Deo procedit, ut est Auctor gratiæ, & ad finem supernaturalem conducit. Id enim in casu dicitur spirituale; sive sit in se spirituale; ut sunt fides, gratia, Spes, charitas, dona Spiritus Sancti, &c. Sive ut causa; ut Sacramenta, quæ causant gratiam sanctificantem; aut conferunt, etiam potestatem spirituales ad consecrandum, & absolvendum; ut Ordo; sive, tamquam effectus, quia à spirituali potestate procedunt; ut administratio Sacramentorum, consecrationes personarum, locorum, vasorum, concionari, dispensare in votis, vel impedimentis matrimonii super irregularitate; absolvere à censuris, & similia. Sive sint spiritualibus annexa. Quod duplici titulo contingit, *antecedenter, & consequenter*: Adnexum *antecedenter* dicitur, quod secundum suam naturam præcedit formam spirituales, ut sunt vasa sacra. Prius enim fiunt vasa, deinde consecrantur. In istis venditio cadit supra materiam temporalem, non supra spirituales.

78. Adnexum *consequenter* est, quod est posterius spirituali, & ab isto dependet. Ita beneficium Ecclesiasticum dependet ab ordine Ecclesiastico. Prius enim est esse Clericum, quam beneficium, & habere jus ad redditus. Quare beneficium Ecclesiasticum describi solet: *jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Ecclesiasticis competens Clerico propter officium spirituale in sustentationem Ministrum.*

Dicitur *perpetuum*, quia beneficia ex natura sua instituta sunt, ut sint perpetua.

petua, ad differentiam pensionum, quæ morte pensionarii extinguuntur. Ideò important jus percipiendi ad tempus portionem fructuum ex bonis beneficii.

Dicitur propter officium spirituale, quia beneficia dantur propter officia, & ministeria Ecclesiastica, *Const. Superna la 3. Leonis X. §. 38. Bullar. to. 1.*

79. Etiam pensiones dantur propter officium, quia pensionarii tenentur ad recitandum officium B. M. V. *Const. Ex proximo la 135. B. Pii V. Bullar. to. 2.*

80. Considerandum hic est, beneficia tria comprehendere. I. Officium spirituale, seu ministerium Ecclesiasticum. II. Jus stipendii, seu ad redditus temporales. III. Ipsum stipendium, vel redditus. Primùm utpote spirituale vendi non potest.

Nec secundùm, quia, licet non esset in se spirituale, tamen est adnexum consequenter officio, seu titulo spirituali, quia ad istud sequitur. Ideò officium censetur vendere, qui illud jus vendit, juxta regulam in cap. *Si quis obiecerit* 1. qu. 3. ibi: *Quisquis alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neuxum in venditum relinquit.*

Dixi licet non esset spirituale, quia de spiritualitate talis juris non videtur dubitandum secundùm Cajetanum apud Fagnan. in 1. ad cap. *Cum pridem de pactis num. 101.* Nam, statim ac quis est Clericus, & divinis officiis mancipatus ex jure divino habet jus ad stipendium, juxta illud, *qui Altari inserviunt, de Altari participant*, 1. ad Corinth. 3. cap. *Extirpanda*, cap. *Secundum de prebend.* Quod jus, cum ad Clericatum, &

deputationem ad functiones spirituales sequatur, esse debet spirituale.

81. Nec fructus à collatore beneficii vendi possunt, quia non est dominus fructuum, sed dispensator, ideò venditio caderet supra collationem, & institutionem, quæ est spiritualis. Nec ab ipso proviso ad vitam vendi, vel locari possunt, quia sunt res Ecclesiasticæ, de quo alibi.

III. Quòd simonia, alia est jure naturali, & divino prohibita, ut est vendere gratiam, Sacramenta, actus Ordinis, & functiones omnes spirituales, consecrationes, benedictiones, absolutiones, dispensationes, actus jurisdictionis spiritualis, tam spectantis ad forum internum, quàm externum, & similia, quæ omnia sunt de sua natura invendibilia. Nam, vel sunt in se spiritualia, vel causa rei spiritualis, aut procedunt à potestate spirituali, & ordinatur ad finem spirituales, & salutem spirituales animarum.

Alia verò solum prohibita jure positivo Ecclesiastico, ut est. I. Vendere officia Sacristiæ, Oeconomi, Protectoris Ecclesiæ, cap. *Salvator* 1. q. 3. Hujusmodi enim officia habent rerum Ecclesiæ administrationem.

82. II. Reservare pensiones ex beneficio resignato: id enim fieri nequit sine pactione. Pactiones autem omnes in beneficiis sunt prohibitiæ, cap. *Pactiones de pactis*. Sed necessaria est auctoritas Pontificis, ut labes simoniæ pargetur.

III. Permutare unum beneficium cum alio ex eadem ratione; quia id sine partium pactis, & contractu oneroso fieri nequit, cap. *Quasium de rer. permutat.* Sed

Sed necesse est, ut permutatio fiat auctoritate Superioris, Papæ nimirum (vel etiam Episcopi, quantum ad beneficia, quæ Episcopus potest conferre) *cap. Sicut unire de excessib. Prælat.* Et tunc partes non vi pacti permutant inter se beneficia, sed ex nova collatione, recipiunt; nam ea resignant in manu Pontificis, cui suum desiderium exponunt, à quo eis deinde conferuntur.

83. Idem dicitur de actionibus beneficio adnexis; ut, si quis dicat alteri: *elige me ad hoc officium spirituale, & eligam te ad aliud; vel, si dixerit, confirmo te in hoc beneficio, modo mihi des, aut promittas hanc Capellaniam, Provincialatum, Guardianatum, &c. cap. De hoc de simon.*

41. Triplex verò est simonia, *mentalis, conventionalis, & realis.* Mentale est, in qua quis nullo pacto prævio expresso, vel tacito, dat temporale pro spirituali (vel e contra) ea intentione, ut pro temporali recipiat spirituale, vel ut pro spirituali temporale assequatur.

Conventionalis ea est, in qua pactum exterius quidem expressum est de re spirituali vendenda, vel emenda, sed vel nihil realiter est datum; vel datum est ab una tantum parte: ut, si emptor receperit beneficium, sed preuum conventum non solverit; aut, si pretium dederit, sed beneficium non receperit, sed expectat.

Realis ea est, in qua tria hæc concurrunt: pactum de re temporali pro spirituali; solutio pretii, saltem secundum partem, & receptio rei sacra.

84. Quæritur. Quotuplex sit *munus, seu pretium simoniacum.*
Matthæi Cautela Confess.

Resp. Triplex: à manu, ab obsequio, à lingua, *cap. Ordinationes l. q. 1. & d. cap. Salvator.*

Per munus à manu venit pecunia, sive numerata; aut credito promissa. Nomine autem pecunie intelligitur quidquid pecunia mensurari potest, estque pretio æstimabile.

Quare incurrunt simoniam per munus à manu. I. Qui pro rebus sacris, à functionibus spiritualibus supra enunciatis quidpiam pretio æstimabile dant, recipiunt, vel promittunt, sive illud detur tamquam pretium, sive tamquam motivum dandi, vel gratuitam compensationem. Si distinctio hæc pretii, motivi, & gratuita compensationis præservaret à simonia, nulla omnino, nisi à viris plumbeis committeretur, & omnis palliaretur. Unde falcem ad radicem posuit Innocentius XI. in *damnat. propos. 45. & 46. De quo lib. 2. cap. 26.*

85. Dices Sacerdotes licitè recipiunt stipendia pro celebratione Missæ, exequiis, processionibus, & concionibus, ergo, &c.

Resp. Stipendia in similibus non recipiuntur tamquam pretium Missæ, exequiarum, & Concionum, sed tamquam honorarium, & per modum voluntariæ oblationis; quæ à fidelibus fit Deo in persona Ministeri; aut per modum subsidii in sustentationem Ministrorum, in gratiam alterius occupatorum.

86. Nec principaliter stipendium intenditur, aliàs esset simonia. Nam venderetur actio spiritualis; Propter quod incurrunt simoniam Canonici, qui Chorum frequentant propter distributiones, tamquam propter finem principale;

(1)

ita

ita D. Thomas quodlibet 8. art. 11. Natalis Alex. Theol. dogmat. 2. lib. 2. regul. 41. de Simon. Videnda est etiam d. prop. 46. ab Innoc. prescripta loco cit. Ideo primario, & principaliter cultus Dei est intendendus.

III. Qui dant, vel accipiunt beneficium cum promissione remittendi debitum; vel obligatione ad mutuandum; aut quod nepos recipientis nubat nepoti conferentis; vel conferens constituit pensionem in beneficio, quod confert, alias non collaturus, vel simile onus collationi beneficii adnectit. Magol. sum. moral. p. 1. Decalog. exposit. 3. precept. 9. unic. de profanatione rei sacre per simon. art. 2. §. 1.

IV. Qui beneficium resignat sub onere pinguioris pensionis absque licentia Papae, vel praemisso pacto de redimenda pensione, vel procurandi aliud beneficium: Imponitur enim onus pretio aestimabile.

V. Qui de beneficio litigantes, jus mutuam emunt: pecunia enim parant sibi viam ad rem spirituales.

87. Caterum, licet vexationem pecuniam redimere, ut concordant DD. cum D. Thoma 2. 2. q. 100. artic. 2. ad 5. Tunc enim pecunia iniusta impedimenta tolluntur; eaque confertur, sicut daretur, ut quis a predonum manibus se eriperet. cap. Delectus il. 1. de simonia, cap. Quasi sum 1. qu. 2.

Verum duo hac in re debent concurrere. Unum, quod quis habeat in beneficio jus per collationem acquisitum certum, & indubitatum, seu ipsum pleno jure possideat. Nam in casu cum ei res spiritualis jam competat, eam non

acquirat per pecuniam, sed solum redimit vexationem, & impedimentum iniustum tollit. Si vero circa dubium vexaretur, ut, si collatio, electio, confirmatio, &c. esset dubia, vexationem redimere non liceret. Quoniam tunc per pecuniam viam sibi pareret ad jus spirituale, & censeretur illud emere.

Alterum, quod vexatio sit iniusta. Si quidem si justa esset propter eandem rationem non liceret. Idem dicitur, si dubium sit, quod lis sit iniusta, quia super eo Iudex Ecclesiasticus debet pronunciare. Hinc si Praelatus velit aliquem ob delictum Beneficio privare, non licet hanc vexationem pecunia redimere, vel testes avertere; aut alium, qui ejus inidoneitatem velit opponere pecuniam impedire. Nam ipsa remotio impedimenti esset acquisitio rei spiritualis.

Vexationem tamen circa jus acquirendum redimere non licet, quando vexatio opponitur ab his, qui possunt obesse, & prodesse; ab illis nimirum, qui aliquo modo concurrere possunt ad collationem beneficii, & juris spiritualis eligendo, & confirmando, praesentando, &c. cap. Mathaeus, cap. Sicut tuus, & cap. Hoc d. 11. quia hoc est pecunia sibi viam parat ad beneficium, quod absque licentia esse non potest per DD. Magol. cit. art. 2. §. 1.

VI. Incurrunt, qui accipiunt beneficium cum onere restituendi pecuniam, quam resignans in illius allocatione expenderit, ut in expeditione Bullarum. Quilibet enim de jure tenetur proprias litteras solvere.

VII. Qui resignat beneficium ea lege, ut resignatarius donum resignantis e-

mat,

mat, vel conducatur, aut simile onus imponit.

VIII. Qui litigantes super possessorio alicujus beneficii pacis causa conveniunt, ut unus beneficium, & alius pensionem super beneficio habeat, *cap. Constitutus de transact.* In beneficiis enim transactiones jure canonico prohibentur. Alios casus vide apud DD. & redibit sermo *lib. 2. cap. 26.*

88. Per *munus ab obsequio* venit omne hominis opus ad usum, & utilitatem alterius ordinatum. Quare, quia ministri pecuniaria mercede conducuntur, ileo perinde est dare rem spiritualement pro aliquo obsequio exhibito, vel exhibendo, ac eam conferre pro pecunia. Nam illud obsequium est pretio estimabile.

Propterea simonia est. I. Beneficium conferre alicui in recompensationem obsequiorum jam exhibitum; ut si Episcopus ad recompensanda obsequia præterita conferat beneficium famulo, qui propterea ei absque salario, vel valde diminuto inservit.

II. Conferre beneficium in recompensationem servitii exhibendi in futurum.

III. Simoniaci censentur Clerici, qui Prælati obsequium temporale exhibent, præcipue, & principaliter, ut beneficia obtineant. Ideo de hoc serio cogitent, & ponderent, qui Prælatorum sunt ab obsequiis, an principaliter intendant beneficia obtinere, cave spe id agant.

IV. Simoniæ per *munus ab obsequio* rei sunt, qui sua obsequia exhibent iis, quos noverint apud collatores valere eo sine, ut per ipsorum favorem beneficia

consequantur, etenim obsequia mediate ordinantur ad rem spiritualement allequendam.

Cæterum simonia non est, Prælaturam conferre beneficia propter exhibita à Clerico officia in utilitatem Ecclesiæ, vel auxilium ministrorum ipsius, nam per hæc devotionis officia obsequens redditur dignus; & si gratis inserviat, redditur dignior, quia in obsequium Ecclesiæ impendit personam, & pecuniam, quam potuisset sibi per obsequia alteri exhibita lucrari.

89. *Munus à lingua* comprehendit laudes, adulationem, preces, & intercessionem apud beneficiorum collatores. Sic est simonia, conferre beneficium ad preces pro indigno porrectas. Nam tunc collator non movetur ex dignitate, & merito provisi ad dandum beneficium, sed ex precibus exhibitis per modum pretii: *ut do preces, ut des beneficium.* Item beneficium dare propter ipsas preces conducentes ad utilitatem temporalem collatoris, nimirum ut precantis gratiam, & favorem sibi acquirat.

Si verò preces pro digno porrigantur, non est simonia eidem beneficium conferre, quia adest ex parte subjecti debita causa; dignitas nimirum, & meritum conferendi beneficium. Cæterum potest esse simonia in intentione, si non attendatur ad dignitatem personæ, sed ad favorem.

Ita, ubi quis pro se rogat, ut obtineat curam animarum: ex ipsa præsumptione redditur indignus, & sic preces sunt pro indigno; licet tamen potest aliquis si sit indigens pro se beneficium Ecclesiasticum petere sine cura animarum.

rum. D. Thom. cit. artic. 5. Vide, quæ dixi offic. cur. Ecclesiast. cap. 50.

§. VI.

Confidentia beneficalis, seu simonia fiduciaria.

90. **Q**uæritur. *Quid sit hac confidentia beneficalis, vel simonia fiduciaria?*

Resp. Est conventio tacita, vel expressa, ut is, cui beneficium confertur, vel resignatur illud ipsum post aliquod tempus in aliam certam personam transferat; aut fructus beneficii, vel partem ipsorum ab alio percipi sinat, aut pensionem solvat. Ita DD. communiter.

Huiusmodi confidentia est pessimum simoniae genus, ad quod eradicandum Pius IV. edidit const. *Romanum Pontificem*, la 85. Bullar. to. 2. & aliam B. Pius V. *Intolerabilis*, la 85. ibid.

91. Committi potest, per *accessum*, *ingressum*, *regressum*, *fructuum concessionem*, vel *solutionem pensionis*, ut ex d. const. B. Pii. & ex Trid. *ss. 25. cap. 7. de ref.* ubi damnat *accessum* & *regressum*, utpotè referentes imaginem hereditariae successione.

Per *accessum* contingit, cum quis alteri beneficium procurat, & confert, cum certa confidentia, conditione nimirum, vel lege, tacita, vel expressa, quod postea per resignationem provisi, ad idem beneficium ipsemet conferens, vel procurans, aut alii per eos designati, vel designandi accedent.

Per *regressum* contingit, ubi quis beneficium jam adeptum alteri renunciat,

cum conditione, quod per resignationem, ab accipiente factam, ad idem beneficium ipse, vel alius à se designatus, aut designandus redibit.

Per *ingressum* verò contingit, ubi quis post collationem beneficii ante possessionem illud alteri renunciat cum spe, & pacto, ut hic postea eidem, vel alteri ab eo designando, ad idem beneficium ingressum aperiat dimittendo beneficium.

Per *concessionem fructuum*, vel *solutionem pensionis* contingit, cum quis alteri confert, vel resignat beneficium cum pacto, ut accipiens ei, vel alteri à se designando concedat fructus beneficii, vel illorum portionem, aut ex illis pensionem solvat. Legendat textus Constitutionis B. Pii §. 3. & Layman. *Theol. moral. lib. 4. tr. 10. cap. ult. §. 8.*

92. Observandum hic est ex Natal. *Alexand. Theol. Dogmat. 2. lib. 2. artic. 5. regula 9.* Et Abellii *medul. p. 2. in append. de stat. Cleric. art. 3. q. 2.* Quod resignare, vel conferre beneficium alicui in confidentiam, hoc est, ex intentione illum obligandi, ut post aliquod tempus propinquo, vel amico resignantis, aut conferentis, aut cuius alteri dimittat, aut ut pensionem ex eiusdem fructibus alteri solvat, vel fructus percipere sinat, est simonia confidentiæ mentalis: si vero intercedat pactum, verbo, nutu, scripto, vel facto per se, vel per alium significatum, est simonia confidentiæ realis, qua inferat pœnas d. const. ex dicendis *lib. 2. cit.*

Regulas, & præsumptiones cognoscendi, & plenè probandi in foro externo confidentiam, ubi de hac dubium est,

set, statuit idem B. Pius d. *conf.* In foro autem interno penitentia non est presumptione agendum, nec conjecturis iudicandum, sed secundum confessionem penitentis, qui simul est testis, reus, & actor adversus se ipsum.

93. Sed quæri potest. *An simonia confidentia sit resignare alteri pensionem cum pacto, quod resignatarius resignanti usque ad suam vitam permittat fructus pensionis accipere?*

Quamvis plures negent, pensiones non esse beneficia Ecclesiastica. Nos tamen concedimus; etenim, licet pensiones non sint beneficia Ecclesiastica in sensu stricto; tamen videntur sapere naturam beneficii Ecclesiastici, ut ex Fagnan. in 2. ad cap. *Ad audientiam* il. 2. *num. 58. de rescript.* Sed his in nomine non est ponenda. Certè pensiones non sunt quid merè temporale, sed spiritali adnexum, supponunt Clericatum, & dantur propter officium, ex dictis *supr. num. 76.* Et proinde in pensionibus committitur simonia, sicut in beneficio. Tum quia, licet non sint verè beneficium, veniunt tamen appellatione rerum Ecclesiasticarum, unde fructus pensionis ad vitam vendi nequeunt, ut *ibid.* observat Fagnan. *a num. 115.*

94. Sed quid, si quis à Papa obtinuerit facultatem resignandi nepoti, vel alteri pensionem, & ipse sibi reservaret perceptionem fructus, ad quod facultas non extenditur.

Resp. In casu simoniam committit, non propter resignationem, utpotè auctoritate legitima factam, sed propter illam reservationem. Tum quia pensiones omnes in similibus sunt prohibita. Tum

quia pensionario imponit onus pretio aestimabile, eidemque censetur pensionem eo onere vendere, & ita in contingentiæ facti consultus respondi.

Ita, simoniam committit is, qui pro pecunia sine auctoritate Pontificis pensionem redimit, *ibid.* Fagnan.

Item, qui auctoritate Pontificis alteri resignat pensionem, sed ad facilitiorem, & tutiorem solutionem sine Pontificis auctoritate convenit cum resignatario de aliqua hypotheca, aut fideiussione, vel ut anticipatè solvat. Ratio est, quia totum hoc pertinet ad pacta simoniaca jure canonico prohibita: & obligatur pensionarius ad id, quod jure non inest, eique imponitur onus pretio aestimabile. *Abellii Sum. p. 2. de stat. Cleric. art. 3. qu. 2. & Majol. c. 4.* Quare regula generalis est, in resignationibus omne pactum de onere temporali, quod rei spiritali est adnexum, licitè fieri non potest absque legitima auctoritate superioris.

95. Quæritur, *An sit simonia resignare beneficium in favorem tertie persone absque confidentia, & spe, ac pacto, quod ille, in quem resignatur, servet illud, vel fructus illius pro ipso collatore, aut famulis, vel consanguineis, aut illius amicis?*

Resp. Nonnulli id negant ex defectu pacti, quamvis concurret declaratio affectus solius, ut beneficium conferatur tali personæ.

Contra quos est constitutio B. Pii *incip. Quantala* 58. *ibid. ubi §. 3.* declaratur, quas, quorum, & quo casu possint Episcopi admittere resignationes beneficiorum. Et §. 4. præcipit, ne resi-

gnantes aliqua ratione successores in beneficiis designent. Prohibetque omnis promissio, & pactio inter ipsos, & Episcopos, ac alios facultatem habentes admittendi resignationes de assumendis designatis.

Quare quævis resignatio facta cum conditione, qualitercumque explicata, siue admilla, est invalida, & simoniaca, si fiat coram Ordinariis, aliisve Prælatiis, inferioribus Summo Pontifice, ut §. 5. & §. 6. in contrafacientes infliguntur pœna, de quibus d. lib. 2. cit. agendum est. De forma publicandi resignationes beneficiorum in Curia, vel extra, est const. Greg. XIII. *Humano la 85. ibid.*

§. VII.

Summa casuum reservatorum in Bulla Cœna.

96. Bullam Cœnæ descripsimus supra *cap. 3. nu. 1.*

97. Casus reservati in Bulla Cœnæ summam referuntur.

In primo Canone excommunicantur *Hæretici omnes, Schismatici, eisque credentes, receptatores, fautores, ac defensores, ipsorumque scienter legentes, vel retinentes, imprimentes, ac defendentes libros hæresim continentis, vel de Religione tra-*

98. In 2. Appellantes à Papa ad futurum Concilium, ac dantes auxilium, consilium, aut favorem.

Nota. Id esse Pontifici injuriosum, nam, cum sit supra Concilium, nec superiorem in terris habeat, sine ipsius injuria

non potest id fieri: appellatio enim fit ad majorem: de quo lib. 3.

99. In 3. *Pyrata, Corsarii, & Latrunculi maritimi, in mari Papa à Monte Argentario ad Terracinam, ac ipsorum fautores, receptatores, & defensores.*

Nota. Pyratam idem esse, ac prædonem marinum, ex proposito, & non coactè percurrentem mare Pontificium, intentione furandi, licet aliqua præda non sequatur, quia Bulla censurat Pyratas, & non exigit prædam. Excusantur, qui deprædantur ligna inimicorum, quicum suo Principe bellum habent, eosque armis, & victualibus privant, ad eorum viam minuendam.

100. In 4. *Naufragantium Christianorum bona in mare generaliter, vel in litore ipsius surripientes.*

Nota 1. Per ly *Christianorum*, excludi surripientes bona Turcarum, aut Gentilium, & Hæreticorum, quia non præsumitur Bulla edita in protectionem hostium fidei. Sed sine peccato non possunt surripi; videntur etiam excludi bona Pyratarum, quia æquiparantur hostibus fidei, nec lex censetur patrocinari eis, qui contra legem faciunt.

Non peccat, qui præfata bona accipit, ut sevet proprio Domino, aut ad loca deferat, in quibus de mandato Principis servantur, ad effectum, ut Dominis restituantur.

Nota 2. Excommunicari surripientes bona Infidelium, existentia in navibus fidelium, per fideles licitè assecurata: ratio datur ex intentione legis, qua fideles protegit, ne præjudicium, & damnum reportent; fidelibus in casu bona peri-

perirent, & ad eos spectaret perquirere, recuperare, & compensare.

Nota 3. Non excommunicari, qui bona in litore, vel mari spontè à Domino relicta, surripit; nam de isto non potest dici, quod surripiat in damnata Domini.

Nota 4. Censuram extendi etiam ad fautores, & adjuvantes raptorem, qui in Bulla implicite, & virtualiter nominantur; nam, qui faver, etiam raptor dicitur; & qui adjuvat ad furtum, fur reputatur, & pœna furti punitur. Sum. Leand. ver. Bulla Cœna num. 2.

Ignorantia, non culpabilis, vel, quod ea sint bona fidelium naufragantium, vel, quod illud sit sub censura prohibitum, potest excusare; verùm, dum ignoranter surripit, cognoscit esse bona naufragantium fidelium sub censura prohibitum, statim innodatur, nisi restituat, vel restituendi animum habeat, Pueronus cap. 4. in Bullam Cœna à num. 52.

101. In 5. Omnes imponentes in suis terris pedagia, seu Gabellas extra casus à jure, vel ex Sedis Apostolicae licentia permisos; eadem augentes, vel exigentes, auferri, vel prohibita imponi.

101. In 6. Omnes falsificantes literas Apostolicas, seu Papa, vel Card. Vice-Cancellarii, aut hujus Gerentis vices, aut falso publicantes, & etiam falso signantes.

Nota, cum falsificare, qui veras literas Papæ ab earum sincera veritate mutat, & variat ab eo sensu, quem habebant, sive per rasuram contingat, sive per literarum mutationem. Item, qui veto sigillo literarum Apostolicarum ad falsas utitur, vel falso ad veras; vel inficio, aut invito

eo, ad quem spectat, literas conficit, & expedit.

103. In 7. Deserentes, seu transmittentes ad Infideles, Turcas, Paganos, Judæos, &c. vel Hereticos, nominatim declaratos, arma, equos, ferrum, &c. bellica instrumenta, lignamina, Canapem, funes, &c. & alia, quibus Christianos, & Catholicos impugnant; nec non eos, qui per se, vel per alios, eos in Catholica Religione, & Christianorum permiscem certiores faciunt de rebus, statum Christiana Republica concernentibus: illisque ad id auxilium, consilium, & favorem quemodolibet præstant.

Nota 1. Prohibitum esse deferre ad hostes fidei, quæ ex natura sua, & principali intentione, juxta communem Gentium consuetudinem, ad usum pugnae assumuntur & ad bella sunt apta, quibus impugnant Christianos, hoc est, impugnare solent; & ideo, etiam extra tempus belli prohibentur. Quædam alia, quæ hujus naturæ non sunt, sed indifferentia, tempore pacis licite eis venduntur, at tempore belli sunt prohibita.

Nota 2. Excommunicari, qui eis revelant, eosque certiores reddunt de pertinentibus ad statum Religionis Christianæ, ut Christiana est. Similiter, qui eis mittunt folia, vulgò Avvisi: maximè ex Urbe, plena mendaciis, aut, etiam contentia vera de Romana Curia, sed in damnum Religionis Christianæ; & Pasquinatas, quæ solent, vacante Sede, contra Collegium, vel aliquem Cardinalium componi; id enim in contemptum, & derisionem Christianæ Religionis apertissime cedit.

104. In 8. *Omnes impediētes, qui vi-
Etualia, seu alia ad usum Romana Curia
necessaria deferunt; & prohibentes ne ad
ipsam afferantur; aut per se, vel per alios,
defendentes, qui sic impediunt, prohibent,
& perturbant.*

Nota 1. Principem, seu Gubernato-
rem, qui, pœnis appōitis, prohibet,
ne quis extrahat à sua ditione triticum,
vintum, &c. quia indiget, non ligari
censura, licet inde sequatur, quod ad
Urbem non ferantur; ratio est, quia ta-
li modo intendit providere necessitati-
bus sui populi; sed, si sine justa causa
impediret, vel specificaret, ne ad Ro-
manam Curiam adducerentur, quia id
esset in odium Romanæ Curia, quæ tali
lege offenditur.

Nota 2. Nomine Romanæ Curia intel-
ligi Sedem Apostolicam, seu Audien-
tiam Papæ, constantem ex ipso, Cardina-
libus, Prælati, Auditoribus, & aliis Judi-
cibus, ac ex omni genere Officialium, Fa-
miliarium, Litigantium, &c.

105. In 9. *Qui per se, vel per alios ad
Sedem Apostolicam euntes, vel ab ea rece-
dentes, spoliant, mutilant, capiunt, interfici-
unt; & qui sine jurisdictione vexant
commorantes in Romana Curia.*

Nota 1. Incurrere excommunicationem
etiam, qui interficiunt, &c. venien-
tes ad Papam, non tanquam ad Papam,
sed tanquam ad Principem temporalem.
ut ab illo officium temporale consequan-
tur, quia nomine Sedis Apostolicæ intel-
ligitur Romana Curia, quæ non solum si-
gnificat audientiam Papæ spiritualement,
sed etiam temporalem.

Nota 2. Venientes, reputari, qui ad
Curiam Romanam occasione negotii ibi

pertractandi, accedunt; *recedentes ve-
rò, qui, illis expeditis, ad propria rever-
tuntur.*

Nota 3. Offendentes Hæreticos acce-
dentes ad Romanam Curiam, vel ob
conversionem, baptismum, aut alium
spiritualement finem, aliudve negotium,
vel habentes saluum conductum, & pos-
tea recedentes, ligari censura. Idque
ob honorem Sedis Apostolicæ, ad quam
omnibus debet aditus patere; & propter
verba Bullæ, quæ loquitur sine distin-
ctione.

Nota 4. Episcopum, vel alium Præla-
tum, qui contra sibi subditum, in Curia
commorantem, ob aliquod negotium
apud Sedem Apostolicam expediendum,
(istienim sunt morantes in Curia) præ-
fata exercent, censura ligari: nam tunc
est sub protectione Papæ, & gaudet pri-
vilegio venientium ad Sedem Apostoli-
cam; & aliis præfati jurisdictionem sibi
usurpant.

106. In 10. *Vulnerantes, mutilantes,
interficiētes, depradantes, detinētes, ca-
pientes Romipetas, seu Peregrinos, ad Ur-
bem causa devotionis accedentes; & in ea
morantes, vel ab ipsa recedentes, & in
his dantes auxilium, consilium, vel favo-
rem.*

Nota 1. Poni vulnerationem distin-
ctam à mutilatione, quia vulneratio est
apertura in corpore; aliquo instrumento
facta: mutilatio verò est membri à cor-
pore separatio.

Nota 2. Difficultatem esse, an ad in-
currendam excommunicationem necesse
sit offendere Romipetas, quæ tales sunt,
seu quatenus accedunt ad Urbem causa
devotionis? Videtur resolvendum affir-
mati-

mativè; unde excusatur Romipeta, qui ex subita rixa socium vulnemat; nam non censetur ipsum offendere, ut Romipeta formaliter est, intendens peregrinationem impedire, vel in peregrinationis odium.

Nota 3. Romipetam, dum alia non habetur notitia, eum præsumi, quicum baculo, & Peregrinatorum habitu est in via, quæ Romam ducit.

107. In 11. *Interficietes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes, Cardinales, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Legatos, Nuncios, aut eos à suis Diacribus, territoriis, terris, seu dominiis ejicientes necnon mandantes, vel ratâ habentes, seu præstantes ihhis auxilium, vel favorem.*

Nota 1. *Percutere* esse idem, ac cum dolore cedere, seu vulnerare: ut, pulsare, manu, pugno, virga, baculo, saxo, flagello, fune, &c. *Carcerare* idem est, ac custodire aliquem in loco tuto, ut non possit arbitrato suo exire; *Mutilare* idem, ac abscindere, seu truncare membrum, ita ut maneat à corpore separatum, ut manum, pedem, oculum, aurem, &c. *Vulnerare* est discontinuare partes carnis ferro, ligno, &c. *Interficere* verò est hominem, violenti actione, vita privare. *Hostiliter insequi* idem est, ac aliquem injustè insequi animo nocendi, ipso advertente, seu fugiente. *Ejicere* verò non est aliud, quàm aliquem antea receptum expellere.

108. In 12. *Qui per se, vel per alios, Personas, sive Ecclesiasticas, sive Sa-*
Maurincci Cantela Confesi.

culares ad Romanam Curiam pro negociis recurrentes, vel inibi propter eadem commorantes, Procuratores, Advocatos, Agentes, Auditores, negotiorumque Gestores, vel Judices super dictis causis, vel negotiis deputatos, occasione causarum, vel negotiorum occidunt, seu quovis modo percutiunt, bonis spoliant; vel per se, vel per alios, directè, vel indirectè consilium, auxilium, vel favorem præstant.

Nota, non ligari censura, qui aliquem ex præfatis occidit &c. si ex aliis motivis, & occasionibus, & non propter causas, & negocia, quæ habet in Curia, occidat; ratio est, quia in præfato casu cessat formalis ratio Legis.

109. In 13. I. *Appellantes à gravamine, vel futura executione literarum Apostolicarum ad potestatem Sacularum.*

2. *Impedientes earumdem literarum Apostolicarum, seu causarum spiritualium executionem: aut confici instrumenta super dictarum executione: aut confecta, ne Parti tradantur.*

3. *Percutientes, vulnerantes, carcerantes, detinentes, ejicientes ex Civitatibus, Regnis, & locis: bonis spoliantes: & comminantes per se, vel per alium publicè, vel occultè Partes, seu Agentes, Consanguineos, Affines Familiars, Notarios, Executores, & Subexecutores literarum, citationum, &c. Monitoriorum, &c.*

4. *Prohibentes quibusvis ne ad Romanam Curiam accedant, aut recursum habeant, ne à S. Sede literas impetrent, seu impetratis utantur.*

(K)

6. Pra-

6. *Præsumentes apud se, aut Notarios, seu Tabelliones eas literas retinere.*

110. In 14. I. *Omnes, qui, auctoritate propria, causas spirituales, seu spirituales annexas ad se avocant, ab Auditoribus, & Commissariis Apostolica Sedis, & ab aliis Judicibus Ecclesiasticis.*

2. *Qui impediunt cursum earum, ac Personas eas prosequi volentes.*

3. *Qui se interponunt, tamquam Judices, in cognitione dictarum causarum.*

4. *Qui compellunt Partes actrices, quas causas predictas Judici Ecclesiastico committi fecerunt, ad revocandas citationes, inhibitiones, & alias literas, decreta in huiusmodi causis.*

5. *Qui compellunt easdem Partes ad faciendum eos absolvi a censuris, contra quos emanarunt inhibitiones.*

6. *Qui impediunt executionem literarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, aut decretorum quomodolibet.*

7. *Et prestantes favorem, consilium, aut assensum.*

111. In 15. I. *Omnes Judices Laici, qui quovis modo directe, vel indirecte, vel ex suo pratenso officio, aut ad instantiam Partis, vel aliorum quorumcumque trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant trahere Personas Ecclesiasticas ad suum Tribunal, Audientiam, cancellariam, Concilium, vel Parlamentum.*

2. *Et facientes statuta, pragmaticas, & quavis alia decreta, quibus Ecclesiastica libertas laeditur, seu restringitur, aut prejudicatur juribus Sedis Apostolica, vel aliarum Ecclesiarum.*

Nota, Canonem loqui de Judice, qui, sive sponte, motu proprio, & nemine

instante, seu ex proprio officio, vel ad instantiam Partis recurrentis ad eum, trahat Personam Ecclesiasticam ad suum Tribunal, id agit; ideo ex vi hujus Canonis privata persona non excommunicatur.

112. In 16. I. *Impedientes aliquo modo Praelatos Ecclesiarum, & Ecclesiasticos Judices, ne sua Jurisdictione utantur.*

2. *Recurrentes ad Curias Saculares post Ordinariorum, aut ab eis Delegatorum sententias, ac seludentes Fori Ecclesiastici Judicium.*

3. *Procurantes à Curia Saculari prohibitiones, & mandata, etiam poenalia contra sententias predictorum.*

4. *Decernentes tales prohibitiones.*

5. *Procurantes ea mandata exequi.*

6. *Dantes auxilium, consilium, patrocinium, & favorem in eisdem.*

Nota 1. *Judicem Ecclesiasticum posse triplici modo impediri, ne utatur sua Jurisdictione. 1. ut non incipiat exercere, quæ ad Jurisdictionem spectant; 2. ut non prosequatur, & executioni mandet ea, quæ judicavit; 3. ut revocet ea, quæ perfecit, & executus est; quodlibet ex his sufficit ad incurendam censuram; sive quis impediatur Judices Ordinarios, sive Delegatos; etiam si sit in causa mixti Fori, quando Ecclesiastici prævenerunt; nam hi tunc jesse agunt; consequenter injuste impediuntur.*

Nota 2. *Procurare esse directe petere, seu quarere, aut indirecte inducere, ut decernantur, vel executioni dentur prohibitiones.*

Nota 3. *Patrocinium hic significare defensionem judicialem, quæ fit per Ad-*

voca-

vocatos, vel Procuratores, dum in iudicio probant, aut sustinere volunt, recursum fieri posse, aut potuisse, vel prohibitiones, & mandata decerni. Pueronus ad *Can.* 16. num. 52.

113. In 17. *Qui jurisdictiones, seu fructus, redditus, vel proventus, pertinentes ad Papam, & Sedem Apostolicam, aut quascumque Ecclesiasticas Personas, ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum usurpant, aut sequant sine licentia Romani Pontificis, aut aliorum, ad id facultatem habentium.*

Nota 1. Excommunicari, tam Ecclesiasticos, quam Laicos usurpantes; ratio est, quia Canon loquitur generaliter, nec distinguit.

Nota 2. *Usurpare* strictè, & formaliter sumptum, actionem significare, qua quis aliena, non tanquam aliena, sed tanquam propria, & debita, sibi adscribit. Et propterea DD. excusant à censura Latrones furantes, vel rapientes fructus, seu proventus Ecclesiarum; nam Fures non rapiunt prædicta bona, ut sua, sed potius, ut aliena. *Cajetanus.*

114. In 18. I. *Omnes, quicumque sint per se, vel per alios imponentes absque licentia Romani Pontificis Onera, Collectas, Decimas, Taleas Clericis, Prelatis, ac aliis Personis Ecclesiasticis: & eorum Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum, bonis, fructibus, redditibus.*

2. *Exigentes prædicta tributa, & onera.*

3. *Recipientes dicta tributa, & onera imposta, etiam à sponte dantibus.*

4. *Faciendes exigere, seu imponere.*

5. *Dantes consilium, auxilium, vel favorem.*

Nota, sub dispositione comprehenduntur etiam bona Patrimonialia Clericorum,

115. In 19. Excommunicantur I. *Magistratus, Iudices, Notarii, Scribae, Executores, Subexecutores, quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus, contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sine speciali S. Sedis licentia.*

2. *Extendentes huiusmodi licentias ad casus non expressos: vel illis abutentes, si ve fuerint Consiliarii, Senatores, Praesidentes, Cancellarii, Vice-Cancellarii, & quovis alio nomine nuncupentur.*

116. In 20. I. *Præsumentes invadere, destruere, occupare, detinere per se, vel alium, directe, vel indirectè, terras, bona, & jura Romana Ecclesie in totum, vel in partem.*

2. *Usurpantes, perturbantes, retinentes Supremam jurisdictionem in illis, Romana Ecclesia, & Pontifici competentem.*

3. *Adherentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel favorem præstantes.*

Nota 1. *Invadere* esse vi, & armis locum aggredi, intrare, percurrere, infestare, & quocumque modo lædere.

Nota 2. *Destruere*, idem esse, ac diruere, demoliri, devastare; quod propriè refertur ad aedificia, propugnacula, arces, & mœnia; & fit instrumentis bellicis, tui-na, & incendio; verùm censuram incur-

(K) 2

retet

reret, qui incenderet campestria cum arboribus.

Nota 3. *Occupare* idem esse, quod possidere, & usurpare: quod ad immobilia refertur solet; in mobilibus enim est rapere; unde censuram incurrit, qui occupat, & possidet locum, etiam spontaneo deditum.

Nota 4. *Detinere* significat occupatum, sive à se, sive à alio, retinere sibi, nec restituere, nec relinquere.

Hæc sunt compendiosè hic reddita ex ipso textu Bullæ, editæ à S. S. D. N. Clemente XI. ut Confessarius ipsis instructus ab absolutione eorum abtineat, cum sint Pontifici reservata, ut ex adductis liquet: sed vide Bullam.

CAPUT IX.

Prop. XIII. ab Alex. VII. &c.

Approbatio ad Confessiones.

1. **PROP. 13.** *Satisfacit præcepto Confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo presentato, sed ab eo iniuste reprobat.*

Non est dubium Authores propositionis putasse Regularibus, ad valide excipiendas secularium Confessiones, non esse absolute, & in omni casu, extra mortis articulum, necessarium ab Episcopis cum effectu approbationem obtinere. Sed non modo Regulares, verum & Sacerdotes seculares approbandi sunt per *Trid. sess. 23. cap. 15. de ref.*

2. Queritur, *an idem sit Sacerdotem esse approbatum ad Confessiones excipiendas, ac habere jurisdictionem in penitentis?*

Resp. Negativè, nam diversa sunt approbatio, & jurisdiction; illa aliud non est, quam testimonium, quo Sacerdos habilis & idoneus judicatur; ad audiendas Confessiones; hæc vero potestas ferendi sententiam in subditum; quam Sacerdos ex vi puræ approbationis non recipit; quippe per hoc, quod quis habilis reputetur, ut Judex esse possit, non sequitur Judicem constitui, eique subditos dari, in quos sententiam pronunciet; ut per se patet, & in casu nostro est evidens; nam, cum Episcopus dicit, *approbamus te*, est perinde, ac si dicat: *declaramus te idoneum esse ad excipiendas Confessiones*, & nil plus; at quando dicit, *damus tibi jurisdictionem*, & licentiam excipiendi Confessiones, est perinde, ac si apertius dicat; *impertimur tibi jus audiendi Confessiones*; seu, *volumus, aut te Judicem constituimus, ut sententiam absolutionis feras in eos, qui in foro penitentia tibi subjiacentur.*

3. Queritur, *cujus nam Ordinarii approbatio necessaria sit; an Confessarii; an penitentis?*

Resp. Confessarii, seu illius Diocesis, in qua Confessio auditur; quod satis indicat textus Concilii: *nullum Sacerdotem posse Confessiones audire, nisi ab Episcopis approbationem accipiat*; ubi, plurali locutione, significat ab Episcopis respectivè, esse approbandum sic, ut non sufficiat in una approbationem obtinuisse, si in aliis Diocesis debet Confessiones excipere, etiam personarum illius Diocesis, in qua quis prius approbatus fuit: ut expressè constat. *Clement. X. Superna.*

4. Sed queritur; *an Parochus possit suum subditum in alia Diocesi in confessione*